

MIRADES PER A L'EMERGÈNCIA
EL REPTA DEL CLIMA I LA CULTURA DE LA SOSTENIBILITAT
1 JULIOL 2021
ACTA DE LA SESSIÓ

CONGRÉS
NACIONAL
D'EDUCACIÓ
AMBIENTAL
20/21

A decorative graphic consisting of stylized, bold letters 'A' arranged in a shape that resembles a large, slanted 'A' or a similar abstract form. The top part of the graphic is dark brown, the middle part is orange, and the bottom part is yellow.

DE L'ACCIÓ INDIVIDUAL
A LA TRANSFORMACIÓ
COLLECTIVA

EDICIÓ
VIRTUAL

Mirades per a l'emergència: El repte del clima i la cultura de la sostenibilitat

Sessió virtual, dijous 1 de juliol de 11:30h a 14h

Vídeo consultable [aquí](#) i al web www.cnea.cat

Objectius

- Identificar propostes per promoure l'acció col·lectiva en matèria de canvi climàtic que es puguin incloure a una futura estratègia catalana de l'educació ambiental.
- Definir línies de treball per utilitzar l'educació ambiental com a eina generadora d'accions transformadores.
- Analitzar experiències reeixides, per trobar metodologies d'educació ambiental per impulsar-les.
- Presentar experiències que permetin visualitzar la presa de consciència, el canvi individual i l'acció col·lectiva.

Programa de la sessió

11:30	Benvinguda Eloi Badia, Regidor d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica, Ajuntament de Barcelona
11:35	Introducció a la sessió Helena Barracó, Ajuntament de Barcelona
11:45	Taula rodona / debat Dinamitza: Lluís Torrent, consultor en canvi climàtic i director d'United Explanations - Anna Cabré, científica del clima, University of Pennsylvania - Jordi Vilardell, periodista especialitzat en crisi climàtica i de biodiversitat, Serveis informatius de TV3 - Alba Cabañas, assessora estratègica en sostenibilitat, directora de LAB ecoinnova - Oriol Marimon, Fundador de Big Van Ciència
12:45	Dinàmica deliberativa
13:30	Posada en comú al plenari
13:45	Cloenda i properes passes Helena Barracó, Ajuntament de Barcelona
14:00	Fi de la sessió

Benvinguda institucional

Eloi Badia, Regidor d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica, Ajuntament de Barcelona

Bon dia a tothom, per mi és un plaer poder-vos donar la **benvinguda al Congrés Nacional d'Educació Ambiental**. En aquest cas us dono la benvinguda com a **regidor de l'Ajuntament de Barcelona i Vicepresident d'Ecologia de l'AMB** (Àrea Metropolitana de Barcelona), però també en nom de totes les institucions que organitzen aquest congrés: les diputacions de Barcelona i Girona, la Generalitat de Catalunya i les diferents universitats i centres de recerca us agraïm molt que avui, tant ponents com assistents, participeu d'aquest debat tan important.

Som molt coneixedors que estem en una emergència climàtica, estem sortint a més d'una pandèmia mundial que ens ha demostrat que **tots som interdependents així com ecodependents**. Per tant, cada vegada som més conscients que **la solució ha de venir de la transformació col·lectiva**, i aquí **és imprescindible que apostem per l'àmbit de l'educació**, per l'àmbit que podríem dir, més cultural.

Crec que en els últims anys s'ha fet un esforç ingent per fer entendre la problemàtica de l'emergència climàtica i crec que ens en hem sortit molt bé. **És imprescindible la tasca que han fet els professionals dels mitjans de comunicació, periodistes, i per tant és molt important que també ens acompanyin en aquest repte de l'educació ambiental. Imprescindible també la tasca que s'ha fet a les escoles**. És significatiu que el jovent sigui un dels motors per posar la problemàtica al capdamunt de l'agenda política.

Però segurament **el repte més gran que tenim és saber quines són les accions que hem de dur a terme**. Crec que una part del problema que ara hem d'abordar és que som plenament conscients que estem anant directes a un precipici però **no sabem identificar amb claredat quins són els canvis i les accions que hem de dur a terme per evitar aquesta caiguda al buit**. Això està generant també aquesta **ecoansietat**, aquesta angoixa de bona part del jovent que se n'adona que estem en la direcció equivocada però no troba les eines per canviar aquesta direcció.

En aquest sentit, crec que una reflexió important és que **estem passant dels canvis o de les accions individuals als canvis col·lectius**. Ja no es tracta només d'apagar el llum al sortir d'una habitació sinó de canviar el model energètic i replantejar de nou un model basat en energies netes, en energies renovables. Ja no es tracta només de tancar l'aixeta quan ens rentem les dents sinó per apostar per sistemes integrals de l'aigua on puguem tractar les aigües grises, l'aigua regenerada i per tant un canvi en els usos i en els consums que fem amb l'aigua. Ja no només es tracta de reciclar, sinó d'apostar per models col·lectius, com el porta a porta, que ens permetin arribar a uns paràmetres alts de reciclatge a les nostres ciutats.

Per tant estem passant a l'acció, nascuda d'una acció individual, però que porta a que els canvis que s'han de fer siguin col·lectius. **Per poder fer un canvi col·lectiu cal una educació ambiental**, cal un canvi cultural i per això espero que aquestes jornades siguin tot un èxit i que puguem fer una passa més en aquesta conscienciació i sobretot en aquesta identificació dels reptes que hem de fer front per evitar aquesta emergència climàtica.

Una abraçada ben forta a tothom.

Introducció a la sessió

Helena Barracó, Ajuntament de Barcelona

Agraïm a l'Eloi Badia, Regidor de l'Ajuntament de Barcelona i Vicepresident d'Ecologia de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, aquesta benvinguda institucional.

Bon dia i gràcies per ser aquí. **Soc l'Helena Barracó, treballa a l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona** i soc membre, conjuntament amb altres companys i companyes, del Comitè Organitzador del Congrés Nacional d'Educació Ambiental 2020-2021.

Avui iniciem la **sisena sessió d'aquest Segon CNEA** que com sabeu estem fent des del novembre passat en format virtual. La sessió d'avui porta per títol **El repte del clima i la cultura de la sostenibilitat, Mirades per l'Emergència**. En les sessions precedents del congrés, de la mà de bons coneixedors de la matèria i amb la participació activa de tots vosaltres hem anat reflexionant sobre els grans reptes que entomem com a societat i quin ha de ser el rol de l'educació ambiental i els educadors i educadores ambientals. Des del mateix concepte de cultura de la sostenibilitat, sobre el qual vam reflexionar a la primera sessió sobre cap a on hauria d'evolucionar, fins a la mateixa professió de l'educació ambiental, passant per la recerca, els reptes pedagògics i també la crisi de la biodiversitat en la que estem immersos.

A la sessió d'avui abordarem de manera conjunta l'emergència climàtica i l'impuls de cultura de la sostenibilitat, perquè pensem que són temes que no poden anar deslligats. Com deia també el regidor Badia, per afrontar aquests reptes colossals que tenim i que ha posat sobre la taula el canvi climàtic, **cal un canvi cultural profund i radical**, vull dir anant a l'arrel dels problemes, sense el qual no ens en sortirem.

Els reptes que tenim sobre la taula tenen a veure amb temes de mitigació, de reducció d'emissions de CO₂, **però també d'adaptació**, perquè el canvi climàtic és una realitat ja i per tant ens hem d'adaptar a les seves conseqüències, i **també de justícia climàtica**, per a que no afecti

als més vulnerables, per exemple erradicant la pobresa energètica per exemple. **I també, com no, el repte que avui tractarem, com activem aquesta acció ciutadana** per tal de trobar una solució conjunta a aquest problema social que tenim.

A l'Ajuntament de Barcelona, on treballo, ja es va declarar l'emergència climàtica, a moltes de les institucions i organitzacions que som aquí també s'hi ha declarat aquesta emergència, i **tenim uns objectius molt ambiciosos que estem impulsant**. Per exemple el de reduir un 50% les emissions de gasos d'efecte hivernacle pel 2030 i ser neutres en carboni al 2050, o augmentar el verd en una ciutat compacta com Barcelona per adaptar-nos millor al canvi climàtic i ser més resilients, o el de reduir a zero la pobresa energètica.

Una altra gran branca de treball que tenim és la de **fomentar l'acció ciutadana** i ara mateix ens trobem immersos en planificar un full de ruta per veure, a 10 anys vista, què podem fer per canviar mentalitats i **fomentar l'acció ciutadana tant col·lectiva com individual**. Per això estem impulsant el **Pla Canviem pel Clima 2030, que vol promoure canvis en la cultura dominant i ajudar a desenvolupar i estendre la cultura de la sostenibilitat**. Actualment estem en mig d'un procés participatiu a la [plataforma Decidim Barcelona](#), en el qual també us convidem a participar. Participar en aquest Congrés també ens ajuda a veure com fer això conjuntament amb altres actors implicats.

Un dels grans reptes que planteja aquesta crisi climàtica, a més dels ja esmentats, és **com podem interpel·lar tots els agents i forces vives per tal d'oferir el suport i els recursos adequats en cada cas, segons els diversos públics i contextos**. A vegades treballem a nivell intern en les nostres organitzacions, altres amb aquells agents amb qui ens entenem millor, també amb aquells que tenen ganes d'actuar i també amb aquells que encara no s'han activat. Aquest és també un gran repte que tenim tots els presents, veure com activem la consciència i l'acció en aquells que actualment no pensen que sigui un problema que va amb ells.

A la sessió d'avui aprofundirem en tot això, i **explorarem amb vosaltres les claus que permeten activar aquesta acció i les que permeten passar de l'acció individual a l'acció col·lectiva**, per tal de progressar i generar benestar però tenint en compte aquests límits planetaris.

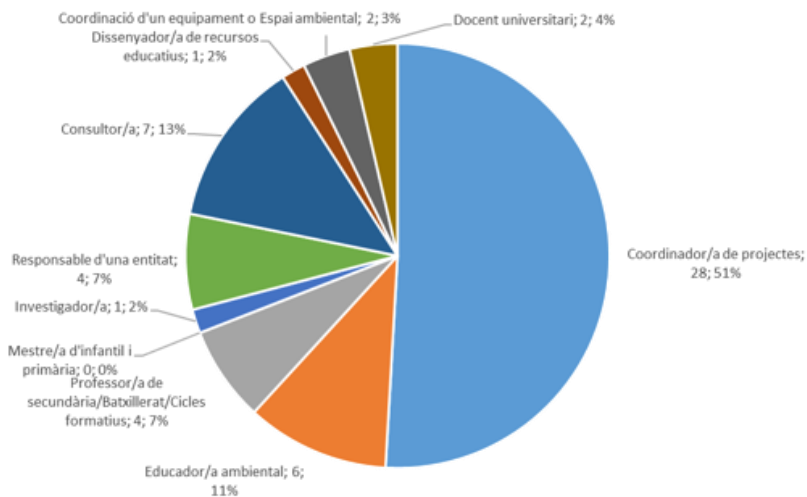
Seguint el programa d'avui, després d'aquesta breu introducció, donarem la paraula a Lluís Torrent amb qui tindrem una taula rodona de debat amb 4 professionals de diferents àmbits amb els quals desgranarem quins missatges i propostes o què pensem que pot activar aquest canvi de mentalitat i aquest pas a l'acció. Després començarem una dinàmica deliberativa amb 4 grups de treball on parlarem de contextos i tipologies de persones i quins missatges i propostes ens poden anar bé per activar-los. Al finalitzar farem una breu posada en comú i farem la cloenda de la sessió.

Avui com us deia parlarem d'**allò que activa el canvi, els súper-al·licients, i de com és necessari adaptar-lo a diferents tipologies de públic i amb diferents missatges**. En aquest sentit tenim els resultats de l'enquesta que vau contestar en fer la inscripció, que ens serveix per posar-nos en matèria.

Perfil dels participants de la sessió

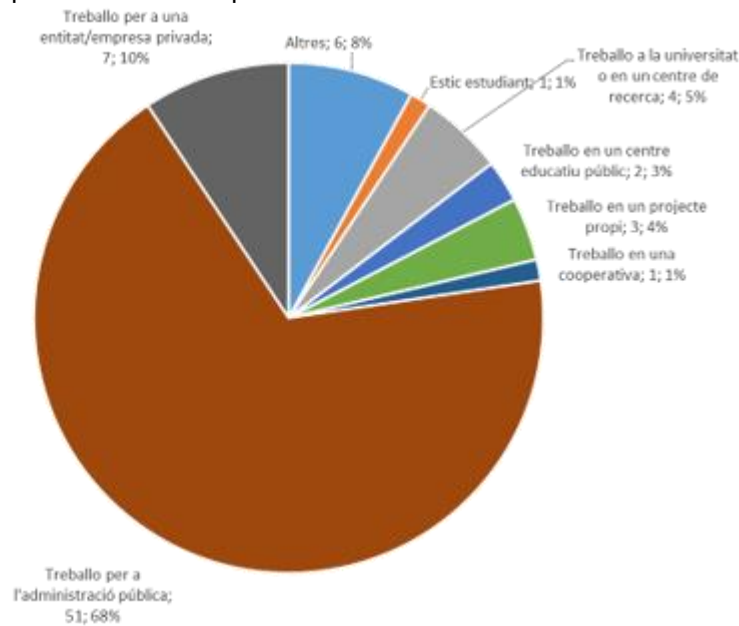
En aquesta sessió s'han inscrit 76 persones, amb els següents perfils segons les preguntes del formulari d'inscripció.

En quant a la professió, el perfil més abundant (51%) es dedica a la coordinació de projectes.

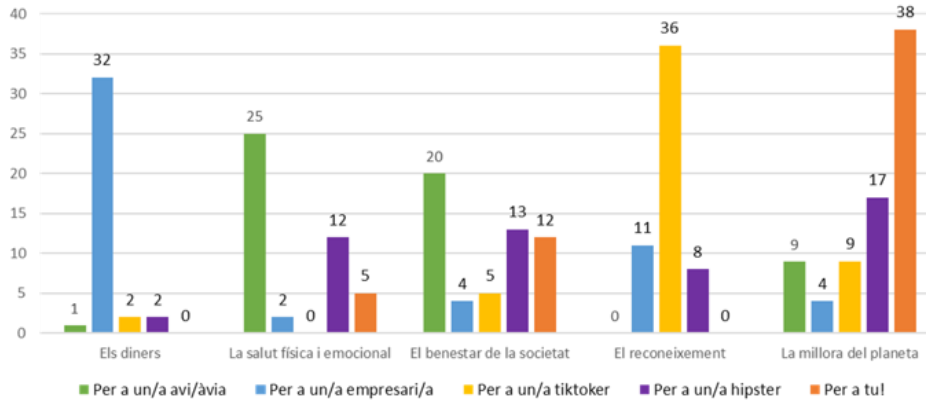
A què es dediquen professionalment els participants?

En quant a la situació laboral, en aquesta sessió tenim una gran representació (68%) de l'administració pública entre les persones inscrites.

Quina és la situació laboral dels participants?

També a l'enquesta us demanàvem que indiquéssiu quin era el principal súper-al·licient climàtic per a una acció col·lectiva per a cadascuna de les següents persones: un/a avi/àvia, un/a empresari/a, un/a tiktoker, un/a hipster, per a tu.

Indica quin és el principal súper-al·licient per a una acció col·lectiva per lluitar contra el canvi climàtic per cadascuna de les següents persones?

No a tothom li mou el mateix: segons les respostes, per a un/a avi/àvia la principal motivació seria la salut física i emocional i el benestar de la societat, per a un empresari surt el tema dels diners, per a un tiktoker surt que bàsicament els mou el reconeixement, mostrar-se als demés i per un hipster està més repartit però surten temes com la millora del planeta, el benestar de la societat i la salut física i emocional. Per als qui estem avui aquí la principal motivació és la millora del planeta, potser perquè som idealistes i ens creiem la feina que fem.

Per últim es va preguntar de manera oberta si es volia afegir algun súper-al·licient indispensable i en van sortir 28 respostes com les següents:

Taula 1. Respostes a la pregunta oberta: Vols afegir algun súper-al·licient indispensable?

- El benestar de les generacions futures (els nostres fills i filles) (4)
- La nostra supervivència (3)
- La salut física i emocional (3)
- Benestar
- Combinació entre millora del planeta i benestar societat
- Coneixement
- Conscienciació
- Cooperació
- Decreixement, aquesta és la clau
- Ètica
- La educació ambiental
- La satisfacció personal
- Pau mental
- Responsabilitat
- Salut, benestar, bé comú
- Ser hipster, tiktoker o empresari no hauria de ser condicionant que porti a depreciar la millora del planeta
- Una vida plena
- Por
- La fraternitat
- La justícia

Taula rodona / debat

Lluís Torrent, dinamitzador de la taula rodona, ambientòleg, consultor en canvi climàtic i director de [United Explanations](#)

Moltes gràcies, Helena. Bon dia a totes i a tots. Avui estem en una jornada molt pertinent pels temps que corren. Tal com us han explicat faré de moderador de la primera part de la sessió, consistent en una taula rodona amb ponents excel·lents en els seus respectius camps, amb mirades transversals i diverses.

Ens trobem en un model social que és incompatible amb els límits planetaris. Un d'aquests límits que ja hem creuat és el del clima. En la situació actual estem anant cap a un escenari d'una pujada d'entre 3 i 4 graus de mitjana planetària cap a l'any 2100. De fet els últims informes publicats a Catalunya apunten que aquí encara serà pitjor. Per tant, els efectes es notaran molt aviat i de fet ja s'estan notant.

Històricament venim d'un paradigma que a mi m'agrada anomenar-lo "el paradigma del capità enciam". **Malauradament els petits canvis ja no són prou poderosos.** Un estudi publicat al 2018 per l'organització [Rare, Center for Behaviour & the Environment](#), indicava que els canvis individuals poden permetre reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle entre un 20 i un 37% a nivell mundial. Tot i així encara ens queden 2/3 de les emissions per mitigar, per tant els canvis individuals no són suficients. Això ens porta a la pregunta, cap a on hem d'anar? **Aquí m'atreveixo a fer un nou paradigma al que hem de tendir, el "paradigma del capità planeta", és a dir, al treball en equip, al treball col·lectiu i multi-actor.**

Com deia l'Helena, calen canvis profunds en el nostre model de societat i de cultura, a través d'una acció col·lectiva i concertada de tots els agents públics, econòmics, socials i culturals, així com promoure una ciutadania activa.

El repte que abordarem a la sessió d'avui i a la taula rodona és **com podem aconseguir des de l'educació ambiental impulsar una acció col·lectiva i transformadora en matèria de canvi climàtic**. Quan dic canvi climàtic no és només mitigació, sinó també és adaptació.

Per fer-ho hem demanat a quatre ponents que avui ens responguin tres preguntes. Primer que ens facin una diagnosi de com veuen el sector de l'educació ambiental avui en dia, i si creuen que aquesta està contribuint a aquest canvi de l'acció col·lectiva. En segon terme, quines bones pràctiques s'estan fent a Catalunya, Espanya, Europa i arreu del món de les quals puguem aprendre. Finalment els preguntem quines recomanacions ens poden formular per avançar en aquesta transició cap a una acció més col·lectiva i transformadora.

Comptem amb quatre persones de reconeguda trajectòria, serà un plaer i un privilegi poder compartir aquesta taula amb totes elles.

Comencem amb l'Anna Cabré, científica del clima associada a la Universitat de Pennsilvània, Filadèlfia, que investiga el paper dels oceans com a mitgadors del canvi climàtic, en concret l'oceà Antàrtic. És de les poques persones i m'atreviria a dir que l'única persona d'aquesta sala, que ha estat a l'Antàrtida. També estudia la intersecció entre el clima i la igualtat social i de gènere, la justícia, la salut, la pèrdua de biodiversitat i fins i tot la pau. Educadora i divulgadora sobre ciència del clima, ha escrit dos [contes per infants](#) i és protagonista del documental "[Tornar a començar](#)".

Anna Cabré, científica del clima, University of Pennsylvania

Gràcies per convidar-me, començaré amb una breu introducció al clima, per posar-nos en context.

Tenim un problema molt gros, **estem superant com heu dit, els límits de la Terra en termes de regeneració de recursos renovables i també d'absorció de residus**. Crec que el més greu ara mateix és els residus que estem generant. Estem emetent tants gasos d'efecte hivernacle que la Terra no els pot reabsorbir al ritme que anem. Això és important perquè la humanitat ha avançat

precisament gràcies a una estabilitat climàtica, que hem gaudit durant els últims 10.000 anys, sinó, no haguéssim tingut civilitzacions. I **amb l'emissió de gasos d'efecte hivernacle estem amenaçant l'estabilitat del clima i per tant la nostra supervivència.**

Els oceans estan absorbint quasi tota la calor del canvi climàtic. Vol dir que ens estan salvant, però això fa que s'escalfin i que pugi el nivell del mar, com a un dels primers problemes que tenim. L'oceà també està absorbint $\frac{1}{4}$ part del CO_2 que el treu de l'atmosfera, això provoca acidificació, que és fatal per a alguns organismes marins. Una altra $\frac{1}{4}$ part l'estan absorbint els boscos i la resta ($\frac{1}{2}$) s'està acumulant a l'atmosfera i això provoca sequeres, inundacions, tempestes i aquests rècords de calor que estem vivint aquests dies. A més d'això, hem d'alimentar una població que no para de créixer i **tenim una Terra que està ara mateix al límit.**

Els qui consumim més recursos naturals i contaminem més, que ens diem "rics", **vivim en un planeta semi-saludable** gràcies a altres que consumeixen molt menys i gràcies a la Terra que va absorbint la contaminació. Si tothom fes el que fem nosaltres, estaríem molt pitjor. És aquest concepte del que ja heu parlat, **la injustícia climàtica**. Que també serà injustícia per les següents generacions, per la resta d'habitants del planeta no humans, els animals bàsicament que s'estan extingint perquè es queden sense lloc on viure. Amb tot això, és important recordar que no hem vingut aquí a destrossar el planeta ni a sentir-nos culpables, no serveix de gaire, però **és a les nostres mans corregir els nostres errors.**

Jo crec que en un món ideal on la població encara creixerà fins que s'estabilitzi, posem el 2100, **necessitem ciutats més eficients, menys contaminants** i han de canviar moltes coses, com l'energia, el que mengem, etc. **Necessitem que tots els països i el sector privat vagin a la una, que la riquesa del planeta formi part de l'equació del creixement.**

En aquest panorama, **un canvi individual sense un canvi estructural no serveix de res. Necessitem canvis sistemàtics, que durin, i que sigui ràpid.** Necessitem prendre ja les decisions que provoquin canvis que durin més. Canvis en les infraestructures de les ciutats, les carreteres, aeroports o la creació d'energia. Necessitem prendre les decisions ja perquè ens afectarà per 50 o 100 anys. Tenim molta feina i aquí entra l'educació ambiental.

Per fer possible tot això necessitem una societat molt informada i apoderada, per poder fer pressió als governs o empreses, que són qui poden prendre decisions més grans. **Cal educació ambiental des del parvulari**, falta encara molta consciència i urgència per arribar a tenir una massa crítica de persones que ens porti a un canvi sistemàtic ràpid. Encara no tenim aquesta massa crítica però noto un punt d'inflexió, cada vegada es parla més del tema.

Ara, **veig alguns problemes** però també com els podríem millorar. Primer és que **hi ha molta informació sobre el clima però sol ser molt superficial i amb poca visió global.** No hem de témer la complexitat i resumir-ho tot, hem d'adoptar la visió global i confiar més en la ciència i donar-hi més profunditat, no quedar-nos en els titulars ràpids. Si no, sembla que sempre parlem del mateix i crec que hem de pujar al següent nivell. Des de l'escola, mitjans de comunicació i experts cal abordar aquestes qüestions i posar-hi números.

Un altre problema que detecto són les fake news i la sobreinformació. Ara hi ha molt soroll amb el tema clima i per poder-ho captar necessitem molta cultura de dades (data literacy), molt esperit crític i entendre els ordres de magnitud de les coses. Entendre els ordres de magnitud en el clima és súper important per saber d'on venim, on anem i com de ràpid hi hem d'anar.

Un altre repte és que **el clima es veu com un problema aïllat i cal lligar els problemes ambientals amb els socials** i tenir molts exemples transdisciplinars (salut, art, desigualtats, gènere...). Com que la cura del planeta ho toca tot, **apostar per la transdisciplinarietat és una manera d'arribar als interessos dels col·lectius més passius**, lligant aquell interès amb el clima.

També ens cal unir molt més els diferents sectors de la societat. Els polítics ara, lentament s'estan posant les piles, però **s'haurien d'oferir molts més espais de trobada entre govern, ciència i ciutadania**. Des de la ciència hi ha molta feina a fer. El problema que hi ha en recerca científica és que la divulgació no compta per avançar en la carrera i per tant costa que un científic en faci.

Un altre problema que veig és que **estem en constant contradicció**: el que veiem, sentim i volem està desconnectat i això ens paralitza, ens porta a l'escepticisme, a l'ansietat i a vegades a la sensació de "passar de tot". Cal entendre que es pot viure en constant contradicció, que això és la vida, i que mentrestant **hem de facilitar passar a l'acció i donar exemples positius i alternatius, visions del que volem, optimisme (moltes solucions i molta gent treballant-hi) i el poder de la comunitat**. Culpabilitzar no serveix de res perquè no reaccionem gaire a la justícia universal, és massa abstracte. També ens costa notar, a la nostra societat, les desavantatges del que estem fent, ja que sovint acaba contaminant en altres països però aquí no.

Acusar individualment no funciona. Funcionen les iniciatives que creen comunitat, que fan sentir-nos part d'alguna cosa més gran. Amb els nens petits, tenim l'oportunitat d'introduir-los a aquesta comunitat o festa del futur, enlloc de centrar-nos únicament en un ensenyament més individualitzat, explicar que tots formem part d'un sol planeta.

Som comunitat i hem d'educar-nos per poder votar, queixar-nos, parlar i trobar punts de connexió amb els col·lectius més passius. **Cal potenciar d'educació a l'escola, a les xarxes de veïns, a les comunitats** i molt importants, **a les xarxes socials i mitjans de comunicació**, d'on la gent treu la informació. Trobo que a Catalunya als mitjans de comunicació encara els hi falta. A la feina tenim més poder del que pensem per evolucionar cap a pràctiques més sostenibles. Començant per canviant el menú de la cantina o controlant la calefacció.

Tenim també molt de material en anglès i queda molta feina per traduir el material al català i fins i tot hi ha molta informació en castellà que no es tradueix.

L'educació ha de tenir com a objectiu la connexió amb un mateix i amb la resta de la humanitat i el planeta. Entendre a quin planeta hem arribat, tenir curiositat per aprendre, tenir iniciativa i les eines per prendre acció amb tot allò que no funciona en comunitat.

Jo imagino infants emprenedors i multidisciplinars. El currículum escolar en aquest sentit va una mica endarrerit. Vull parlar-vos de [Jerome Foster](#), un jove de menys de 20 anys que es manifestava fora de la Casa Blanca pel clima i ara l'han contractat. En una entrevista recent deia que **els joves d'avui en dia entenen millor que els adults els conceptes clau per avançar**. El primer concepte és **l'exponencialitat**; el món canvia molt ràpid i els joves ho entenen millor que nosaltres i per això estan molt preocupats, veuen que anem molt ràpid cap al desastre. El segon concepte ell l'anomena **"one planet, one people"** i tracta que per xarxes socials i per connexió, tots els problemes són nostres. L'últim concepte és que ells **aprenen molt més fent que escoltant classes magistrals**, ja que el coneixement també canvia molt ràpid. Crec que l'educació ambiental del futur ha de ser així, amb exponencialitat i amb la idea de "one planet, one people".

Els canvis individuals són súper importants si formes part del % més ric. Si no, l'important és sempre parlar i fer comunitat.

Passem al següent ponent, en Jordi Vilardell, periodista especialitzat en crisi climàtica i de biodiversitat als Serveis Informatius de TV3. Ha publicat una vintena de documentals sobre el tema. És responsable de l'espai [Crisi Climàtica](#) a TV3, que s'ha pogut veure els diumenges al migdia, un espai informatiu i de divulgació per acostar de manera entenedora la situació d'emergència actual a un públic ampli.

Jordi Vilardell, periodista especialitzat en crisi climàtica i biodiversitat a TV3

Gràcies per convidar-me a participar en aquesta ponència.

Tota la temàtica que toquem, ho hem de fer sempre des dels coneixements disponibles, no des d'idees prèvies, marcs mentals previs o ideologies. Aquests coneixements en aquest camp són principalment de la ciència. **Des del meu punt de vista la principal aportació que es pot fer des de l'educació ambiental és aprofundir i difondre la visió sistèmica o si ho preferiu la visió ecosistèmica.**

A l'essència del coneixement ambiental hi ha els ecosistemes, que son un tipus de sistemes complexos, com n'hi ha de molts altres (societat, formiguer, economia, planeta terra...). Són sistemes i durant les darreres dècades hem après molt a entendre com funcionen, perquè ha anat emergint una nova ciència, la de la complexitat, que des de camps molt diferents ha anat veient que els sistemes tenen una cosa en comú. Aquesta és que **hi ha molts elements que interactuen entre ells i aquesta interacció realimenta dinàmiques i això pot provocar canvis**. Això permet entendre que coses que considerem sistemes no ho són, només són subsistemes, per exemple una ciutat. Tendim a pensar que una ciutat o metròpoli és un sistema en sí mateix, però té gran dependència per alimentar-se, tenir accés a l'aigua i l'energia i té un ecosistema molt més gran, això la converteix en un subsistema. També passa amb l'economia, és només un subsistema social d'una cosa molt més gran.

El que més ens interessa entendre i difondre del coneixement dels sistemes i ecosistemes és la seva dinàmica. Gràcies a l'aportació de diverses ciències avui la coneixem molt bé. En essència, el més interessant d'aquesta dinàmica és que **hi ha una interacció entre molts ingredients**, per tant cal oblidar l'antiga visió simplista dels últims segles, no hi ha dos factors sinó molts, en un sistema hi ha un cor de relacions. **Quan en relacions que estan en un cert equilibri sostenible, una relació desapareix tot es comença a desequilibrar perquè canvien les realimentacions**. Per exemple en un ecosistema si desapareix una espècie, tot canvia. Aquests canvis sabem, per dinàmica de sistemes, que es manifesten amb molt de retard, sovint en dècades i quan ho fan, és de forma exponencial.

És similar a quan una persona està malalta i això porta a la realimentació dels problemes entre els òrgans i finalment a un fallada multisistèmica. D'això és del que parlem quan parlem del sistema Terra. **Estem veient des de fa una dècada amb informes molt seriosos, que ens estem aproximant a aquest canvi exponencial. En aquest punt ja no importaria el que féssim els humans perquè no hi hauria marge per canviar res**. Hi ha un consens en que aquest punt d'inflexió en el qual perdriem el control del sistema està entorn del 1,5°C i que aquest límit el podem superar entorn del 2030. Per tant **estem parlant d'una autèntica urgència**.

Quan un sistema es desequilibra i es produeixi un salt exponencial, allò ja no s'atura fins que l'equilibra en un altre estat. Per exemple l'Amazones s'està desequilibrant i passaria d'una selva que absorbeix carboni a una sabana que n'emet, fet molt greu i que sembla molt proper. Aquests punts d'inflexió que si se superen ja no hi ha marxa enrere, com els 1,5°C, és un dels camps més interessants i **s'està identificant que també existeixen punts d'inflexió socials**. Aquests, **si es toquen o es desenvolupen adequadament, la societat entra en un canvi ràpid**. Un exemple ha estat molt clarament el COVID-19, que ha provocat un canvi d'hàbits molt ràpid en la població mundial. Un altre punt d'inflexió social va ser l'aparició de la Greta Thunberg.

Aquest reconeixement dels punts d'inflexió social lliga amb altres coneixements d'altres ciències. Per exemple la [Margaret Mead](#), **antropòloga nord-americana, va dir "no dubtem que un petit grup d'individus conscients i compromesos pot canviar el món"**. Així es com ha passat sempre si analitzem per exemple els grans canvis socials sempre han estat així, la Revolució Russa, la

Revolució Cubana o la Revolució Xinesa. **L'important és que hi hagi un petit grup d'individus conscients i compromesos i que sàpiguen tocar els ressorts que s'han de tocar.**

Des d'aquest punt de vista, en la mateixa direcció [James Lovelock](#), pare de la teoria Gaia d'entendre que la Terra és un únic sistema, diu que el desenvolupament de la vida a la Terra sorgeix de la ràpida realimentació que comença a partir de la inspiració d'un individu. **Algú fa una innovació i si aquella és imitada per molta gent, es pot produir una realimentació molt ràpida.** Així és com ha passat pel que sabem, tota l'evolució de la Terra.

Per tant, des del meu punt de vista, **un repte molt important que ha d'enfrontar l'educació ambiental és concentrar-se en identificar i potenciar els punts d'inflexió social, que poden desencadenar canvis rapidíssims.** Davant la pregunta "Què es pot fer per mobilitzar aquells col·lectius passius o desafectes?" **jo dic que res, no cal.** No hi ha temps per convèncer-los, ens va de pocs anys, com a màxim d'aquesta dècada. **El que sí que cal és desactivar-los.** Quan iniciem processos de transformació que deixen gent al marge però aquesta gent pot organitzar-se i frenar el procés. Un exemple molt clar és que a França fa pocs anys van posar una taxa al gasoil adequada però van deixar fora a tothom que depenia en alt grau de la seva vida del gasoil, llavors es van organitzar els armilles grogues i van fer protestes massives i desactivar la taxa.

Per tant és important saber que **ningú pot quedar endarrerere.** Ens hem de concentrar en els que són mobilitzables, en el potencial del punt d'inflexió.

D'**exemples d'iniciatives amb èxit en destaco dues.** Una és la de la **justícia climàtica**, que ja ha sentenciat obligant al govern de França a revisar la seva política climàtica, també al govern de Bèlgica, Holanda, contra la petrolera Shell... En aquest moment hi ha al món 1.500 processos legals contra governs i empreses i molts d'ells amb molta probabilitat de victòria. Aquesta dinàmica no la prevèiem fa uns anys i s'està imposant. De fet hi ha un grup de juristes de prestigi que està estudiant introduir en el codi penal internacional "l'ecocidi" com a delicte de crim contra les properes generacions. La potència que té això és impressionant perquè a més tenim coneixements científics molt sòlids com per imputar governs, administracions, ciutats, petroleres... tothom que no fa "a grosso modo" el que diu la ciència.

Entenem també que tota aquesta dinàmica de justícia social és molt recent, va començar al 2016 amb una persona, quan James Hansen, va presentar la primera demanda amb 21 menors d'edat. Hansen era un directiu de la NASA que l'any 88 va emetre l'alerta de l'escalfament global des del Senat dels EUA i ha treballat durant més de 3 dècades dirigint la unitat Climàtica de la NASA.

L'altre gran exemple d'iniciativa és la desinversió. Es tracta de **promoure que els inversors desinverteixin a les empreses que no tenen plans adequats per fer front al canvi climàtic.** També és un moviment molt recent que té només 4-5 anys, que va començar des de les ONGs i les esglésies americanes i de seguida es van afegir els grans fons d'inversió de pensions. Això està provocant en cascada que fins i tot petroleres i asseguradores hagin de justificar plans (realistes o per pur formalisme), però s'estan movent moltes coses.

Una tercera cosa que penso que **l'educació ha de fer és abogar**, com tots però des de l'educació ambiental hi ha molta feina a fer, **per la necessitat de polítiques de resiliència**. Estem a l'última dècada on hi ha capacitat de frenada i això va molt ràpid. Els compromisos adquirits, fins i tot a la Unió Europea (UE), són insuficients des del punt de vista científic.

Si analitzem el que ha aprovat la UE d'esforç de reducció des de l'any 2018, no és el 55% el que és proposa, és només el 42%, ja que es va prendre de referència l'any 90 enlloc del 2018 com recomanen els últims estudis de clima. A més, per l'Acord de París els països rics hem de fer molt més ja que hem de permetre que els països pobres desenvolupin infraestructures bàsiques, donant-los temps, i a més som els emissors històrics de tot el que tenim a l'atmosfera. Per tant els científics de referència estimen que el que haurien de reduir els països rics, i per tant també la UE, és el 70% pel 2030. És extremadament improbable però ho hem de provar i donar-ho tot.

Per aquest motiu són tan necessàries les polítiques de resiliència. De fet fa una setmana o dues, el [Comitè del Canvi Climàtic del Regne Unit](#), òrgan legal i independent fill de la Llei de canvi climàtic del Regne Unit, va publicar un informe on deia que és absolutament il·lògic no abordar els riscos de les onades de calor i les apagades d'energia i tots els impactes que venen. **Per tant és il·lògic que no es facin plans realistes i massius.**

Per acabar, **calen canvis profunds i un d'ells és canviar els marcs mentals** que hem heretat i adaptar-los als coneixements disponibles. Hem d'abandonar d'una vegada el mite que els humans som el centre de la creació i de l'univers i hem d'entendre que som només una espècie dins l'ecosistema global. **Hem d'acceptar els límits que estableix la natura i la biosfera** i no seguir consumint un planeta i mig llarg cada any. Hem d'entendre que aquesta dinàmica i civilització que ens ha dut fins aquí s'ha acabat, això implica un dolor perquè ens hem de readaptar i és complicat i estressant. **Hem de passar un dol, superar la negació i culpabilització per enfrontar-ho i adaptar-nos però ho hem de fer amb il·lusió.** Hem de fer l'equivalent a una metamorfosi, hem de treure'ns de sobre la carcassa dels mites de la civilització passada i les seves dinàmiques per poder-nos desenvolupar com a plens humans i no com a simples bacteris fins acabar-ho tot.

Finalment, recomano també una de les actuals exposicions al CCCB, anomenada "[Ciència fricció](#)" que entre altres coses destaca la simbiosi com a motor evolutiu. La col·laboració entre espècies és el que ens ha permès l'adaptació a la vida.

Ara passem la paraula a l'Alba Cabañas, assessora estratègica en sostenibilitat de diferents institucions i actualment ocupa el càrrec de directora del [LAB Ecoinnova](#). L'any 2020 es va unir a 40 directives del món de la sostenibilitat per crear el Think Tank [Women Action for Sustainability](#), amb l'objectiu de promoure el benestar de les persones, incidint en la presa de decisions al més alt nivell per afavorir la conservació dels ecosistemes, la descarbonització i l'economia circular. Des de 2019 és membre del [Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible](#) i durant més de 20 anys ha estat responsable de Desenvolupament Sostenible i Agenda 2030 de [Foment del Treball](#). L'Alba té una llarga trajectòria així com coneixement del sector privat.

Alba Cabañas, assessora estratègica en sostenibilitat, directora de LAB Ecoinnova

En primer lloc donar gràcies per convidar-me a participar en aquesta taula, és un privilegi estar al costat de gent tant experta en ciència i comunicació.

La meva aproximació a l'educació ambiental és col·lateral, en tant que la meva formació bàsica és d'economista i **la meva carrera professional ha consistit en fer de ròtula entre mons aparentment allunyats**, com ara el món econòmic amb agents socials tan diversos com grups ecologistes, la pròpia administració o el món sindical per exemple. Per tant si alguna cosa he fet al llarg de la meva carrera és intentar fer-me entenedora en mons aparentment allunyats.

Des d'aquesta perspectiva ens han demanat que primer fem una diagnosi, suggerim una bona pràctica i finalment que recomanem quelcom. Jo no sé si estic en condicions de fer una diagnosi de l'educació ambiental, crec que hauria de ser molt prudent a l'hora de fer valoracions d'aquest tipus però sí que puc compartir la percepció que n'he tingut com a professional.

L'educació ambiental s'ha orientat molt a les escoles, durant molts anys ha estat allunyada del món universitari, recentment s'hi ha anat incorporant i **durant molts anys ha estat una assignatura pendent també a les escoles de negoci**. Aquestes són al final les que formen els individus que després són palanca de canvi per moure aquelles capacitats tractores més potents, com ara les grans institucions empresarials o **les grans institucions que prenen decisions sobre l'activitat econòmica. Han estat senzillament desconnectades de l'educació ambiental.**

Avui dia, i aquesta es una de les darreres experiències que tinc com a professora associada de la Pompeu Fabra donant classe d'economia ambiental, si hom agafa un llibre d'economia ambiental o d'economia tan sols, el que trobarà és una mirada al món econòmic absolutament negativa. **El món econòmic d'entrada sembla contraposat al món que representeu aquí molts científics i comunicadors, sembla que sigui la causa a l'agressió del medi ambient.**

No dic que no en sigui la causa, el que em pregunto avui és si educar és apropar, si és fer comprendre mons. Des d'aquesta perspectiva sí que puc afirmar que **l'educació ambiental s'ha orientat a comprendre el desafiament ambiental però no s'ha apropiat a comprendre els ressorts d'aquest món complex**, que dins del subsistema està fent de motor al sistema o ecosistema del qual parlem. El medi ambient realment està en perill tal com el coneixem. Estem en un sistema complex però no es pot separar o endreçar en subsistemes, tots s'estan realimentant i qualsevol acció en un d'ells genera unes interaccions en els altres.

Probablement l'emergència climàtica ens està fent entendre el món econòmic i la tangibilitat d'aquest risc que transmeteu els científics. Però hi ha una diferència fonamental entre el món científic i el món econòmic. Com deïeu, els canvis es manifesten amb molt de retard en el món biofísic i esdevenen irreversibles arribats a un punt. **Quan es parla del món econòmic aquesta mètrica del temps canvia radicalment i per tant una transformació paulatina seria el més aconsellable** per evitar una mort sobtada. **Els canvis econòmics són molt ràpids i per tant la presa de decisions urgent que s'està demanant al món econòmic tindrà probablement conseqüències molt greus a curt termini, que alhora portaran beneficis a llarg termini.**

Ens trobem en un dilema de tempos, de lògiques de funcionament però sobretot i dins de la diagnosi, en una distància molt gran entre la comprensió d'una realitat o d'un ecosistema i la comprensió del subsistema econòmic, del subsistema empresarial. Aquesta distància entre els dos queda clarament plasmada amb els llibres de text.

Encara veiem l'activitat fabril com una cosa agressiva quan realment els canvis que s'han anat prenent, gràcies a les polítiques de correcció i de regulació, ja no necessàriament és així. Per tant, llenço una pregunta pels que avui tenen aquesta responsabilitat, **educar és apropar? i si és així, perquè no hem apropiat mons i evitat aquesta culpabilització de l'altre?** Creem dicotomies molt absurdes que porten a la irresponsabilitat i a la translació de la corresponsabilitat.

Sobre bones pràctiques, en el món que jo conec són d'institucions que estan fent una tasca des de fa molts anys per sensibilitzar o per moure aquest món econòmic, curt-terminista per definició, i que ha tingut entre les seves files alguns abanderats que han volgut fer lobby i també han sabut veure una estratègia a mitjà termini, com el **[World Business Council for Sustainability Development](#) o actualment l'[Ellen MacArthur Foundation](#) que s'està posant dins del motor per intentar canviar l'enginy amb lògiques compatibles amb els desafiaments ambientals.**

A més petita escala, un exemple interessant és el **projecte [Biobserva de Suez](#)**. És un projecte que des d'un monstre empresarial controvertit i amb grisos **promou l'educació ambiental i el coneixement de la biodiversitat entre els seus treballadors i entén que les seves depuradores són alhora abeuradors d'aus**. S'adrecen als treballadors que operen les depuradores i els diuen que a partir d'ara seran observadors d'aus i que prenguin consciència de la funció ecosistema del seu espai de treball. La primera reacció dels treballadors és de rebuig i l'altra és que desenvolupen una App, estan apassionats per dedicar aquell temps que els ofereix la companyia per observar aquestes aus i a partir d'aquí entenen processos de migració d'aus i tot allò que s'esdevé.

Per tant **hi ha empreses que estan aterrant dins del seu ecosistema la comprensió i el coneixement de fenòmens que d'altra manera no s'entendrien**. Des d'aquest punt de vista, les recomanacions són d'apropar aquests mons que estan aparentment dissociats. La complexitat i les contradiccions són evidents i per tant hem d'intentar comprendre aquests dos mons perquè les palanques de canvi de gran potència són aquestes i les hem de moure.

Podem fer una revolució, no dic que no, ni que la Greta Thunberg no hagi tingut efectes, però jo crec que en aquest moment un canvi de criteri de [BlackRock](#) pot fer més que no una revolució a gran escala, i aquest és el gran canvi que estem veient.

Des del punt de vista de la metodologia de la formació que és accessible pel món científic, empresarial i de l'administració pública, trobo molt interessant **la ciència ciutadana. Em sembla un instrument magnífic de cooperació entre agents públics-privats i de diferent naturalesa** per fer comprendre aquests fenòmens des de la pràctica i des del què m'és més proper, ja que són temes complexos i difícils de comprendre i també per tal d'acompassar els tempos.

Ens diuen que el món no serà com el coneixem en 10 – 20 anys però al final els éssers humans **continuem sent egoistes i ens costa canviar d'hàbits i això va vinculat a aquesta desconexió**. Els mercats no estan dient allò que prediquem, és convenient que aquesta informació es mostri en les nostres actituds reals i per tant **siguem motors de canvi**.

Per últim tenim a l'Oriol Marimon, es va llicenciar en Química perquè li encantava fer explotar coses i per això l'any 2013 ho va petar cofundant de [Big Van Ciència](#), un grup de divulgació científica que combina les expressions artístiques i l'humor. Investiga noves fórmules d'educació de la ciència i el foment de les vocacions científiques i tecnològiques. Tot això en contra del que el seu pare sempre havia desitjat, que era que es convertís en el president dels EUA.

Oriol Marimon, Fundador de Big Van Ciència

Moltes gràcies, **és un plaer estar aquí en representació del grup Big Van Ciència**, un grup de científics, científiques i persones que ens dediquem a la ciència i que intentem acostar la ciència a tothom i a totdon utilitzant l'humor i les arts en general. Som com una barreja entre Marie Curie i Chiquito de la Calzada que van amb una furgoneta per tot arreu apropant la ciència.

Parlant d'aquest tema, jo voldria començar esmentant que **el canvi climàtic a la gent no li importa**. És dur però ho hem d'acceptar. És cert que hi ha la Greta Thunberg, els [Fridays for Future](#) i moltíssima gent fent coses, associacions, partits polítics que comencen a incorporar figures per fer lleis, hi ha cimera mundials... però a la gran majoria de la gent no li importa o no li importa prou per fer els canvis que necessitem per lluitar contra el canvi climàtic i frenar els seus efectes.

L'Agència de Residus de Catalunya ens diu que fa 10 anys que estem estancats en la recollida selectiva de residus, fa 10 anys que no millorem. Què estem fent? Esta tot perdut? La gent en general passa, a part dels 4 perduts que fan esforços i que lluiten? Ja no es pot fer res?

Jo soc un optimista empedreït i crec que sí que **hi ha esperança en la lluita contra el canvi climàtic**. Us poso un exemple amb el sucre. Aquest és responsable de gran part dels problemes de salut i derivats de la obesitat. Un senador a Xile, [Guido Girardi](#), que també és metge va promoure un etiquetatge responsable que mostrés nivells alts o no saludables de certs ingredients com el sucre, el qual repercutia en la imatge del producte, provocant entre d'altres que si un producte dirigit a infants és alt en sucre, no es pugui promocionar mitjançant mascotes o dibuixos d'animals o personatges. Això juntament amb campanyes de sensibilització cap als consumidors ha provocat que Coca-Cola, únicament en aquest país, ja que és on l'obliguen, hagi reduït en 2 anys l'ús de sucre en 36.000 tones.

És una gran victòria i per tant **els canvis col·lectius es poden arribar a produir**. Però quines han estat les **claus d'èxit** que han portat això a tirar endavant? Jo crec que n'hi ha dues. **Primer s'han de posar les coses fàcils a la gent**, si és difícil la gent no farà canvis ni individuals ni col·lectius. Si em resulta més barat, fàcil i ràpid anar en transport públic o en transport no contaminant enlloc d'agafar el cotxe, farà servir aquell tipus de transport. És cert que estem desresponsabilitzant a la gent i a l'individu, però vivim en una societat global i si li posem fàcil a la gent, aquesta ho farà. Amb l'exemple del sucre es van posar logos molt grans que explicaven el nivell del sucre, anaven al supermercat i podien distingir els productes ensucrats d'aquells que no. Aquí és on entra en joc **la segona part, la conscienciació**, aconseguir **que la gent sàpiga, sigui conscient i tingui la capacitat crítica per triar**. Si hi ha el logo però no entenc que vol dir, no hi haurà cap canvi. Si m'han explicat que el sucre pot ser dolent per la meua salut, puc decidir agafar els cereals que no tenen el logo d'ensucrats i es produeix el canvi.

Nosaltres entrem en ambdós punts. L'acció de posar-li fàcil a la gent perquè es produeixin els canvis implica que es facin **campanyes de conscienciació i d'educació ambiental, ecològica i climàtica als responsables polítics i empresarials**. Hem d'aconseguir que hi hagi **més científics dins la política**, com en Guido Girardi, que puguin entendre i comprendre aquestes problemàtiques i tenir una gran sensibilització. Com no podem enviar tots els científics a la

política, el que hem de fer és **acompanyar amb propostes com per exemple [Ciència en el Parlament](#)**. Aquesta proposta buscava generar grups de científics i científiques que entressin en contacte amb aquelles polítiques que fan lleis i que tenen capacitat i responsabilitat per generar canvis, per tal d'assessorar sobre quins canvis aplicar o com fer aquestes lleis. Aquest tipus d'iniciatives són absolutament essencials i hi **tenim molta feina a fer des de l'educació ambiental, per poder arribar a polítics i empresaris i aprofitar-los el coneixement**.

Després ens queda l'altra part, la de conscienciar a la gent. **Tota la població en general ha de saber què significa el canvi climàtic i els seus efectes**, per tal que després puguin triar. Si ja els hi posem fàcil, només cal que puguin decidir tirar per aquest camí per lluitar contra el canvi climàtic i frenar-lo o fins i tot per a que es puguin organitzar i pressionar igual que ho han fet Greta Thunberg i els joves, doncs fer-ho com a societat global.

Aquí hem de fer un canvi importantíssim. **Hem fet la divulgació i comunicació del canvi climàtic malament**. Ha de ser així, perquè no estem convencent a la gent d'una problemàtica tan extraordinàriament important i on ens hi juguem tant.

Creiem que el canvi passa per **utilitzar una narrativa emocional, que connecti amb les emocions de la gent**, per apropar-los els continguts i per apropar les dades del canvi climàtic. Només exposant dades no es connecta amb la gent, necessitem emocionar-los i per això hem de generar narratives per apropar-ho. **Camins que podem utilitzar són les arts escèniques, arts literàries i tot tipus d'arts** que ens ajuden a crear aquesta connexió amb el dia a dia de la gent per apropar-los als continguts i dades que realment són importants.

Per això vull citar **el projecte "Get up and Goals"**, que es dedica a **convertir a joves d'entre 11 i 16 anys en comunicadors científics a través de les arts**. Utilitzem la comunicació no formal per a que coneguin les dades sobre el canvi climàtic i després els hi donem eines del món de les arts per a que facin exposicions, obres de teatre, lectura de poemes, etc. Per apropar el que ells han après a la societat per a que hi connectin. D'aquesta manera són els propis joves qui demanen aquesta conclusió.

Necessitem un canvi de model en l'educació, hem de deixar de donar simplement dades i hem de passar a contextualitzar-les i d'alguna manera generar aquestes narratives i aproximacions que emocionin a la gent per a que així, s'interessin per aquestes dades. Després els hi hem de posar fàcil per a que generin aquests canvis.

Reflexions i preguntes dels assistents entorn a la ponència

Lluís Torrent: Probablement, avui en dia és massa fàcil o còmode contaminar. Sembla que la comoditat també pot induir a canvis, rescatant el que deia l'Oriol sobre fer-ho fàcil.

Jordi Vilardell: És molt important que deixem d'utilitzar el concepte "canvi climàtic" i passem a utilitzar el concepte "crisi" o "emergència". Hi ha un estudi de la Universitat de Yale de fa 10 anys que explicava que quan a la població nordamericana se li parlava de canvi climàtic a ningú li preocupava. En canvi quan es parlava d'escalfament global estaven preocupadíssims. Ara ja fa 3 anys aproximadament molts mitjans de comunicació, entre ells TV3, han fet una aposta per deixar d'utilitzar "canvi climàtic" perquè de fet si diem "canvi", en general és un concepte positiu. I del que parlem no és d'un canvi, és d'una amenaça existencial.

Alba Cabañas: L'Oriol ha mencionat que cal generar emocions, no sé si hi estem tots d'acord. Jo veig que actualment hi ha joves deprimits perquè no veuen futur, o es deixa de tenir fills o parella perquè no es veu futur pels fills. Compte amb les emocions. Generar emocions pot resultar en l'emoció positiva o la negativa i aquesta última pot portar a la paràlisi i a la inacció, just el contrari del que volem. En aquest sentit volem generar emocions positives, entusiasme per formar part d'aquest canvi que és il·lusionant. Aquí és on crec que hem de fer l'esforç, perquè si continuem dibuixant aquest paradigma de crisi, que és cert, ens imaginem un món inhabitable. Aquesta és la pedagogia que se'ns ha fet de la crisi climàtica i els educadors han d'anar amb compte. Hem de ser capaços d'imaginar un món il·lusionant, és aquí on trobarem l'energia per tirar endavant. Si no ho fem així, portem a la paràlisi.

Jordi Vilardell: Jo pretenia ser il·lusionant amb la meua metàfora de la metamorfosi. Hem de passar a un altre estadi on passem a una societat col·laborativa, menys competitiva. Som egoistes però col·laboratius. Els grans canvis de la humanitat els ha fet gent que s'ha sacrificat per la seva societat. Crec que ha de ser aquesta la il·lusió, de passar a una societat basada en el coneixement i adaptada a viure amb les dinàmiques del planeta Terra.

Oriol Marimon: Totalment d'acord amb el que diu l'Alba. Hem de provocar emocions positives i emocionants. Quan comentava que ens hem equivocat sobre com fer la comunicació sobre el canvi climàtic, penso que una de les parts on hem errat és en utilitzar emocions negatives i fins i tot en culpabilitzar. Quan culpabilitzes, la gent automàticament aixeca un mur. Connectar i emocionar la gent per apropar-los les dades i aconseguir el canvi, i sempre que es pugui des d'emocions positives, que són molt més efectives a l'hora de generar canvis i d'apropar contingut.

Anna Cabré: Estic totalment d'acord però en això s'hi ha d'afegir urgència. No és una festa, és una festa amb urgència. Hi ha gent que reacciona tipus Greta Thunberg o com a mi em passa, que no em paralitza sinó que em fa estar enfadada i em funciona. Hi ha moltes persones diferents i s'ha de ser empàtics. Els científics han de pensar cada col·lectiu què vol o necessita.

Alba Cabañas: Un apunt sobre la rèplica que m'ha fet en Jordi. Ell ha fet servir la paraula "sacrifici". Si alguna cosa no estem disposats a fer la ciutadania en general i aquesta generació que ve ara

són sacrificis. No som sacrificats com a societat. És una paraula que hauríem de treure perquè justament pot fer l'efecte contrari. **A vegades tinc la sensació que com el discurs és que anem cap a un món pitjor, estan tots gaudint del pastís abans d'entrar a règim.** És només una reflexió, jo no soc pedagoga ni científica però aquest discurs paralitza.

Jordi Vilardell: Matisant, tots els grans canvis de la humanitat i totes les tradicions espirituals i polítiques contempen el sacrifici. Estem al final de tres dècades de neoliberalisme radical on, des dels 90 fins ara hem abocat molt més CO₂ que en el segle i mig anterior. Estem en aquest segle de globalització, on viatjar arreu del món és súper barat i ràpid, etc. Ens costa entendre-ho per d'on venim, però hem d'entendre que al llarg dels segles les generacions s'han sacrificat. Els pares i els avis se sacrifiquen pels fills. En els moments greus de guerres, per exemple per vèncer el nazisme va caldre un gran sacrifici. El que jo intento enfocar és que **aquest sacrifici ha de ser en positiu**, perquè el que volem és deixar aquesta civilització absurda que ens porta a una crisi existencial per construir el que ja sabem que hem de fer. Hem d'entendre que tots son ecosistemes i que els humans no som els reis de res, som només una espècie. Això ben explicat és il·lusionant, perquè la natura ens guareix i per això a la que se'ns permet sortir de les ciutats, ara amb el COVID, s'omplen les muntanyes i les platges. Hi ha estudis d'hospitals que indiquen que els malalts que tenen finestres i veuen arbres o una simple foto de boscos a l'habitació, tenen post-operatoris molt més ràpids. Del que estem parlant és d'això, que la nostra espècie s'adapti a viure al planeta Terra, un planeta que està viu. Per mi això és súper il·lusionant, encara que **el sacrifici sigui que consumiré menys benzina, menys objectes, menys carn vermella, etc.** És un sacrifici però amb molt de gust.

Lluís Torrent: Súper interessant aquest debat sobre el sacrifici. Al xat també apunten si és necessari aquest sacrifici o no, fins i tot per evitar la nostra extinció. Altres apunten que aquest sacrifici no ha de ser necessàriament patiment.

Alba Cabañas: Un últim apunt, deia en Jordi que els pares ens hem sacrificat pels fills i això és tradicional. La pregunta és, **a quina generació li estem demanant ara que se sacrifiqui per l'altre?** Probablement el que estem fent ara és un salt, estem invertint la lògica, en el sentit que jo o tu hem viscut com reis i reines i ara els demanem als petits, quan tradicionalment havia estat al revés, els demanem als que venen enrere que se sacrifiquin i prescindeixin d'allò que tu has gaudit perquè sinó pel futur no hi seran. Estic completament d'acord amb el que dieu, però cal que vigilem amb aquesta lògica perquè s'ha alterat la dinàmica del sacrifici.

Jordi Vilardell: Jo crec que no s'ha alterat. **Crec que el sacrifici l'hem de fer sobretot els no joves.** Ells son els perjudicats, els que ja tenim una edat hem de ser els primers que hem de canviar. **Després d'haver passat la major part de la nostra vida en les tres dècades en que s'ha cremat més benzina no podem seguir així**, perquè ara no estem parlant d'un canvi a 2, 3 o 4 dècades vista, estem parlant d'un canvi a 8 o 7 anys. Els informes cada vegada són més contundents a afirmar que s'està accelerant tot més. Per tant quan estem dient que el llinar de seguretat potser el superem al 2030, és un pacte, però hi ha molts estudis que parlen que potser serà l'any 2028. **O realment donem un cop de timó fort, que és complex perquè es tracta de tota la societat humana,**

i ens preparem de forma resilient per una nova economia, noves ciutats, una nova forma de menjar, una nova forma de mobilitzar-nos o no té sentit. Des de fa anys en paral·lel a que els cotxes cada vegada son més eficients en quant a consum de benzina, les classes mitjanes i altes de tot el planeta estan consumint vehicles SUV. Aquests vehicles tenen un consum energètic que està malbaratant el que havíem aconseguit estalviar amb l'eficiència de l'enginyeria. El que vull dir és que hi ha una gran urgència i els que tenim més coneixements, tenim més responsabilitat. I és molt complicat, jo no sé com comunicar-me amb els meus fills en aquest tema, els hi dono tota la informació que puc, de la manera menys estressant i il·luminant amb quin és el futur on sembla que ens hem de dirigir.

Lluís Torrent: És molt complicat, però que això no ens bloquegi. Busquem vies per avançar. Aquí n'heu posat sobre la taula unes quantes i us ho agraeixo molt, també pel debat súper enriquidor que ens ha permès veure aquestes visions tan compatibles i a la vegada contraposades.

Dinàmica deliberativa

A continuació els participants es van distribuir de manera aleatòria en quatre sales, anomenades segons com s'indiquen a la taula següent.

Sala/context	Enllaç Klaxoon	Dinamitzador/a	Suport
1. Entorn educatiu	https://app.klaxoon.com/join/K5VJKEU	Ana Romero	Paula Pérez
2. Espai veïnal	https://app.klaxoon.com/join/2ZFYAP2	Elena Forcada	Gonçal Luna
3. Entorn laboral	https://app.klaxoon.com/join/XJMBFEJ	Lluís Torrent	Anna Estella
4. Espai de consum	https://app.klaxoon.com/join/EBAMW25	Helena Barracó	Sílvia Albareda

La pregunta a respondre durant la dinàmica deliberativa és:

Quines són les claus que permeten activar l'acció? i les que permeten passar de l'acció individual a l'acció col·lectiva?

Aquesta pregunta es va enfocar a quatre tipus de públics o col·lectius, segons els seus graus de reactivitat/passivitat i a favor del canvi o reticents al canvi. Aquests són els **ecoestressats**, els **activistes**, els **passius** i els **negacionistes**. Per aquests perfils es va demanar de proposar accions transformadores, missatges transformadors i estratègies en quatre entorns diferents, que donen nom als grups de la dinàmica: **entorn educatiu, espai veïnal, entorn laboral i espai de consum**. Per cada grup es van obtenir les aportacions següents:

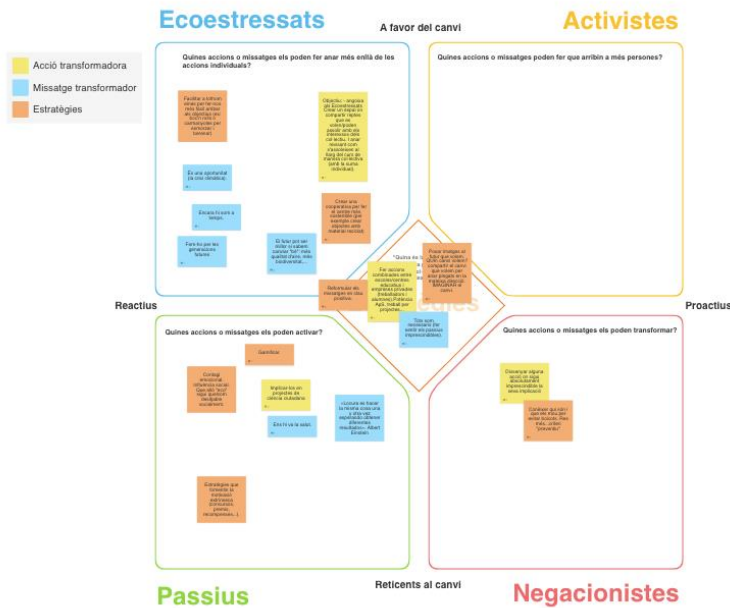
Entorn educatiu

Tipus d'aportació	Aportacions	Suports
Ecoestressats		
Quines accions o missatges els poden fer anar més enllà de les accions individuals?		
Missatge	És una oportunitat (la crisi climàtica)	2
Missatge	El futur pot ser millor si sabem canviar "bé": més qualitat d'aire, més biodiversitat,...	2
Missatge	Encara hi som a temps	1
Missatge	Fem-ho per les generacions futures	1
Acció	Objectiu: - angoixa als Ecoestressats Crear un espai on compartir reptes que es volen/poden assolir amb els interessos dels col·lectiu. I anar revisant com s'assoleixen al llarg del curs de manera col·lectiva (amb la suma individual).	1
Estratègia	Crear una cooperativa per fer el centre més sostenible (per exemple crear objectes amb material reciclat)	1
Estratègia	Facilitar a tothom eines per fer-nos més fàcil arribar als objectius (ex: enbolcalls reutilitzables o carmanyoles per esmorzar i berenar)	0
Passius		
Quines accions o missatges els poden activar?		
Acció	Implicar-los en projectes de ciència ciutadana	2
Missatge	Ens hi va la salut.	1
Estratègia	Gamificar	1
Missatge	«Locura es hacer la misma cosa una y otra vez esperando obtener diferentes resultados». Albert Einstein	0
Estratègia	Contagi emocional. Influència social. Que allò "eco" sigui quelcom desitjable socialment.	0
Estratègia	Estratègies que fomentin la motivació extrínseca (concursos, premis, recompenses...).	0
Negacionistes		
Quines accions o missatges els poden transformar		
Acció	Dissenyar alguna acció on sigui absolutament imprescindible la seva implicació	2
Estratègia	Conèixer qui són i que els mou per evitar boicots. Res més...criteri "preventiu"	1

El grup de l'entorn escolar no va fer aportacions sobre el col·lectiu d'activistes.

Sala 1. Entorn educatiu

Dinamitzadora: Ana Romero
Suport: Paula Perez

Captura del panell del grup d'entorn educatiu

Finalment com a conclusions de l'entorn educatiu se'n van extreure les següents:

Quina és la principal estratègia per induir l'acció col·lectiva en aquest context de canvi?

ENTORN EDUCATIU	
<ul style="list-style-type: none"> - Reformular els missatges en clau positiva - Posar imatges al futur que volem. Quin canvi volem? compartir el canvi que volem per anar plegats en la mateixa direcció. Imaginar el canvi. - Tots som necessaris (fer sentir els passius imprescindibles). - Fer accions combinades entre escoles/centres educatius i empreses privades (treballadors i alumnes).Potència ApS, treball per projectes... 	

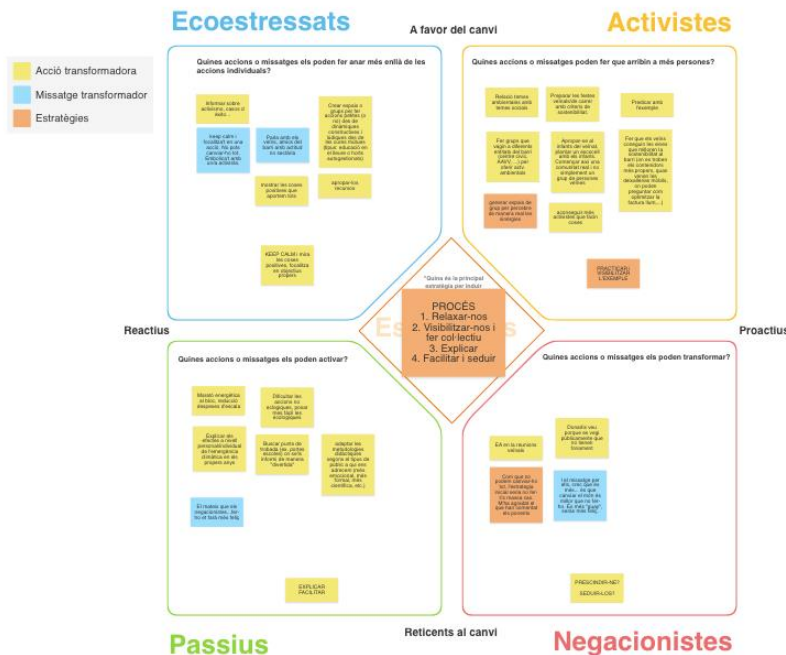
Espai veïnal

Tipus d'aportació	Aportacions	Suports
Ecoestressats		
Quines accions o missatges els poden fer anar més enllà de les accions individuals?		
Acció	Informar sobre activismo, casos d'èxito...	0
Acció	Mostrar les coses positives que aportem tots	0
Acció	Apropar-los recursos	0
Acció	"Keep Calm" i mira les coses positives, focalitza en objectius propers	0
Acció	Crear espais o grups per fer accions petites (o no) des de dinàmiques constructives i lúdiques des de les cures mútues (tipus: educació en el lleure o horts autogestionats)	0
Missatge	Keep calm i focalitza't en una acció. No pots canviar-ho tot. Embolica't amb un/a activista.	0
Missatge	Parla amb els veïns, amics del barri amb actitud no sectària	0
Activistes		
Quines accions o missatges poder fer que arribin a més persones?		
Acció	Relacionar temes ambientals amb temes socials	0
Acció	Preparar les festes veïnals/de carrer amb criteris de sostenibilitat.	0
Acció	Predicar amb l'exemple	0
Acció	Fer grups que vagin a diferents entitats del barri (centre cívic, AAVV, ...) per oferir actv. ambientals	0
Acció	Apropar-se al infants del veïnat, plantar un escocell amb els infants. Començar així una comunitat real i no simplement un grup de persones veïnes	0
Acció	Fer que els veïns coneguin les eines que milloren la sostenibilitat al barri (on es troben els contenidors més propers, quan venen les deixalleries mòbils, on poden preguntar com optimitzar la factura llum,...)	0
Acció	aconseguir més activistes que facin coses	0
Estratègia	generar espais de grup per percebre de manera real les sinèrgies	0
Estratègia	Practicar i visibilitzar l'exemple	0
Passius		
Quines accions o missatges els poden activar?		
Acció	Marató energètica al bloc, reducció despeses d'escala	0
Acció	Difícultar les accions no ecològiques, posar més fàcil les ecològiques	0
Acció	Explicar els efectes a nivell personal/individual de l'emergència climàtica en els propers anys	0
Acció	Buscar punts de trobada (ex. portes escoles) on se'ls informi de manera "divertida"	0
Acció	adaptar les metodologies didàctiques segons el tipus de públic a qui ens adreçem (més emocional, més formal, més científica, etc.)	0
Acció	Explicar, facilitar	0
Missatge	El mateix que els negacionistes...fer-ho et farà més feliç	0

Negacionistes		
Quines accions o missatges els poden transformar		
Acció	Educació Ambiental en la reunions veïnals	0
Acció	Donar-los veu per a que es vegi públicament que no tenen fonament	0
Acció	Prescindir-ne? seduir-los?	0
Missatge	I el missatge per ells, crec que és més... és que canviar el món és millor que no fer-ho. És més "guay", seràs més feliç.	0
Estratègia	Com que no podem canviar-ho tot, l'estratègia inicial seria no fer-los massa cas. M'ha agradat el que han comentat els ponents	0

Sala 2. Espai veïnal

Dinamitzadora: Elena Forcada
 Suport: Gonçal Luna

Captura del panell del grup d'espai veïnal

Finalment com a conclusió de l'espai veïnal se'n va extreure el següent:

Quina és la principal estratègia per induir l'acció col·lectiva en aquest context de canvi?

ESPAI VEÏNAL
<p>PROCÉS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relaxar-nos 2. Visibilitzar-nos i fer col·lectiu 3. Explicar 4. Facilitar i seduir.

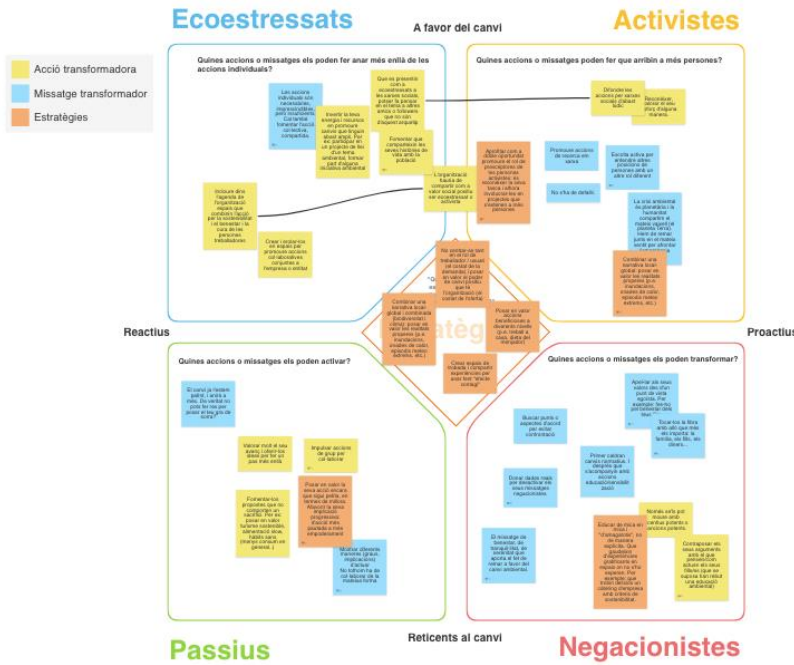
Entorn laboral

Tipus d'aportació	Aportacions	Suports
Ecoestressats		
Quines accions o missatges els poden fer anar més enllà de les accions individuals?		
Acció	Fomentar que comparteixin les seves històries de vida amb la població	5
Missatge	Les accions individuals són necessàries, imprescindibles, però insuficients. Cal també fomentar l'acció col·lectiva, compartida.	2
Acció	Invertir la teva energia i recursos en promoure canvis que tinguin abast ampli. Per ex: participar en un projecte de llei d'un tema ambiental, formar part d'alguna iniciativa ambiental	0
Acció	Que es presentin com a ecoestressats a les xarxes socials, potser fa pensar en el tema a altres amics o followers que no són d'aquest arquetip	0
Acció	L'organització hauria de compartir com a valor social positiu ser ecoestressat o activista	0
Acció	Incloure dins l'agenda de l'organització espais que combinin l'acció per la sostenibilitat i el benestar i la cura de les persones treballadores	0
Acció	Crear i enrolar-los en espais per promoure accions col·laboratives conjuntes a l'empresa o entitat	0
Activistes		
Quines accions o missatges poder fer que arribin a més persones?		
Missatge	Escolta activa per entendre altres posicions de persones amb un altre rol diferent	3
Estratègia	Combinar una narrativa local-global: posar en valor les realitats properes (p.e. inundacions, onades de calor, episodis meteo extrems, etc.)	3
Estratègia	Aprofitar com a doble oportunitat promoure el rol de prescriptores de les persones activistes: és reconèixer la seva tasca i alhora involucrar-les en projectes que s'estenen a més persones	1
Missatge	Promoure accions de recerca en xarxa	0
Missatge	No s'ha de defallir.	0
Missatge	La crisi ambiental és planetària i la humanitat compartim el mateix vaixell (el planeta Terra). Hem de remar junts en el mateix sentit per afrontar l'emergència climàtica.	0
Acció	L'organització hauria de compartir com a valor social positiu ser ecoestressat o activista	0
Acció	Difondre les accions per xarxes socials d'abast lúdic	0
Acció	Reconèixer, valorar el seu esforç d'alguna manera.	0
Passius		
Quines accions o missatges els poden activar?		
Missatge	Mostrar diferents maneres (graus, implicacions) d'actuar No tothom ha de col·laborar de la mateixa forma	3
Estratègia	Posar en valor la seva acció encara que sigui petita, en termes de millora. Afavorir la seva implicació progressiva: d'acció més pautaada a més empoderament	1
Acció	Impulsar accions de grup per col·laborar	1

Acció	Valorar molt el seu avanç i oferir-los idees per fer un pas més enllà	0
Acció	Fomentar-los propostes que no comporten un sacrifici. Per ex: posar en valor turisme sostenible, alimentació slow, hàbits sans (menys consum en general..)	0
Missatge	El canvi ja l'estem patint, i anirà a més. De veritat no pots fer res per posar el teu gra de sorra?	0
Negacionistes		
Quines accions o missatges els poden transformar		
Acció	Contraposar els seus arguments amb el que pensen/com actuen els seus fills/es (que se suposa han rebut una educació ambiental)	2
Missatge	Donar dades reals per desactivar els seus missatges negacionistes.	2
Missatge	El missatge de benestar, de tranquil·litat, de serenitat que aporta el fet de remar a favor del canvi ambiental.	1
Missatge	Apel·lar als seus valors des d'un punt de vista egoïsta. Per exemple: fes-ho pel benestar dels teus fills.	1
Missatge	Tocar-los la fibra amb allò que més els importa: la família, els fills, els diners...	1
Missatge	Primer caldran canvis normatius. I després que s'acompanyin amb accions educació/sensibilització	0
Missatge	Buscar punts o aspectes d'acord per evitar confrontació	0
Estratègia	Educar de mica en mica i "d'amagatots", no de manera explícita. Que gaudeixin d'experiències gratificants en espais on no s'ho esperen. Per exemple: que trobin deliciós un càtering d'empresa amb criteris de sostenibilitat.	0
Acció	Només se'ls pot moure amb incentius potents o sancions potents.	0

Sala 3. Entorn laboral

Dinamitzador: Lluís Torrent
Suport: Anna Estella

Captura del panell del grup d'entorn laboral

Finalment com a conclusions d'aquest grup se'n van extreure les següents:

Quina és la principal estratègia per induir l'acció col·lectiva en aquest context de canvi?

ENTORN LABORAL	
-	No centrar-se tant en el rol de treballador / usuari (el costat de la demanda) i posar en valor el poder de canvi positiu que té l'organització (el costat de l'oferta)
-	Combinar una narrativa local-global i combinada (biodiversitat i clima): posar en valor les realitats properes (p.e. inundacions, onades de calor, episodis meteo extrems, etc.)
-	Posar en valor accions beneficioses a diferents nivells (p.e. treball a casa, dieta del menjador)
-	Crear espais de trobada i compartir experiències per anar fent "efecte contagi"

Espai de consum

Tipus d'aportació	Aportacions	Suports
Ecoestressats		
Quines accions o missatges els poden fer anar més enllà de les accions individuals?		
Acció	Implantar sistemes de distribució sostenible de productes del comerç local a nivell municipal	1
Acció	Servei de guarderia durant les reunions, sessions, assemblees, etc.	1
Acció	Ecoestressats necessiten facilitats (transport públic molt més eficient, consum de proximitat més fàcil,...)	1
Missatge	Ecoestressats i ecoestressades, unim-nos!	1
Missatge	Tot és un procés complexo i cadascú vaig al seu ritme. El canvi és poc a poc i s'ha de respectar el procés.	0
Acció	Cooperatives facin repesca d'ecoestressats: contacontes pels petits mentre pares/mares compren	0
Activistes		
Quines accions o missatges poder fer que arribin a més persones?		
Acció	Més suport a les idees, acceleradores. Ajudar als activistes, que tenen les eines i el temps per fer coses.	2
Acció	Campanyes a tik tok de joves activistes sobre recuperació de roba (tallers de costura al barri en comunitat)	1
Estratègia	Donar més visibilitat als activistes, com a "influencers" ambientals per als passius	1
Acció	Crear "patrulles" de que ens llegeixin i interpretin l'etiquetat de determinats productes a les grans superfícies.	0
Acció	Vincular experiències, perfils i moviments per potenciar resultats	0
Missatge	Donar a conèixer les experiències i accions que es fan...tipus projectes residu zero...	0
Passius		
Quines accions o missatges els poden activar?		
Estratègia	Sector tèxtil, molt important a nivell global: caldria una estratègia clara de "reducció del consum de tèxtil" (encara que xoqui frontalment amb els sectors econòmics globalitzats)	3
Acció	Són activistes en algun altre àmbit? Buscar interseccionalitat.	3
Missatge	A nivell alimentari, relacionar aliments de proximitat amb salut i amb qualitat (bon sabor, olor, etc.)	2
Acció	Etiquetatge de milles de carboni, m2 de terra, litres aigua, ...	1
Acció	Proposar canvis puntuals i valorar esforç...comprar un cop al mes al mercat de pagès en lloc de grans superfícies...i premiar-ho d'alguna forma...	1
Acció	Quines xarxes socials segueixen? Influencers en temes de planeta. exemple: earthrise.studio	1
Acció	Potenciar missatges i etiquetatge dels productes (l'exemple del senador i metge xilè)	0
Acció	Hort urbans, tallers per arreglar bicicletes, sabates, ..	0
Acció	sèrie de Netflix amb joves que introdueixen missatge consum responsable	0

Finalment com a conclusions d'aquest grup se'n van extreure les següents:

Quina és la principal estratègia per induir l'acció col·lectiva en aquest context de canvi?

ESPAI DE CONSUM

- Fer participar a tothom
- Quin és el problema que es troben les persones? Cal estudiar què és el que activa el canvi. Cal recerca científica sobre el tema
- Cal traslladar el missatge que com a consumidors/es tenim molt de poder de canvi. La forma en què consumim determina la nostra petjada. Gran part de la gent no n'és conscient

Posada en comú

Sala Espai veïnal

Dinamitzador/a: Elena Forcada

Suport: Gonçal Luna

Si ens centrem en l'estratègia final que hem intentat definir, hem arribat a la conclusió que ens servia per a tots. Primer de tot cal relaxar-nos, arran del que havíem trobat amb els ecoestressats, amb els que alguns de nosaltres ens identificàvem. Amb ells ha sortit donar-los recursos, mostrar-los les coses de forma positiva i per tant parlar amb els amics i amb els veïns per poder posar projectes concrets que se sentin capaços de fer. Segon, visibilitzar-nos i fer col·lectiu i això ens lliga amb els activistes, hem d'intentar potenciar-los més i generar espais de trobada com perquè se sentin tots identificats i ens serveixin de punt de llançament per a que els altres hi vagin darrere i per tant acabar-los de recolzar per visibilitzar exemples.

Quan hem passat a la part de baix, amb els passius ha sortit, com a la ponència, que cal posar-los-hi fàcil. També ha sortit que potser no actuen perquè aquesta part de matisos més rigorosos no els acaben de tenir integrats, o no els escolten o no els importa. Per tant ha sortit transmetre'ls aquesta urgència i dir-los que seran més feliços i que són capaços de canviar, com ja hi ha gent que ho ha fet i per tant les figures d'ecoestressats i activistes ens ho ensenyen. Al col·lectiu de passius cal que els visibilitzem i posem a l'abast llocs on poder-se afegir.

Evidentment els negacionistes esperem que siguin el mínim després de fer tot aquest esforç. No és que haguem prescindit d'ells, com a optimistes i educadors ambientals no ens volem deixar res, però és cert que prou feina tindrem amb els altres. Hi ha moltíssimes coses a fer per generar els passos previs (desestressar, visibilitzar i explicar) com per pescar algun negacionista.

Entorn laboral

Dinamitzador/a: Lluís Torrent

Suport: Anna Estella

En aquest grup hi havia cert protagonisme en el debat del públic negacionista. Hem començat el treball parlant que costava centrar-se en l'entorn laboral perquè justament el nostre és molt pro-ambiental, llavors havíem de fer un efecte extrapolador. Un dels mecanismes que hem adoptat era imaginar un dinar familiar, on es veu que hi ha força presència de negacionistes.

En termes generals s'ha plantejat el debat sobre què fer amb els negacionistes. S'ha fet referència al que comentava l'Anna Cabré dels ordres de magnitud. Amb els negacionistes s'ha d'entendre molt bé quin és el seu ordre de magnitud, són realment pocs i petits i no se'ls ha de donar més impacte del que realment tenen. Seguïem però amb el dubte de si es pot dialogar amb un negacionista o quina estratègia s'ha d'adoptar. A les respostes es veu un intent d'empatia, un grup

que té ganes de convèncer paulatinament posant l'èmfasi en els fills, en coses que els interessin encara que sigui de forma egoista. Aquí es veu una possibilitat de treballar-ho.

En quant als ecoestressats i els activistes, dels activistes s'ha dit que clarament s'ha de potenciar el seu rol prescriptor i exemplificador i al mateix temps els ecoestressats poden fer-ne difusió perquè fins i tot així ja poden crear un efecte sobre altres amb el seu ecoestrès. Encara que sigui una acció individual ja és exemplificador per sí al seu entorn, per exemple al laboral. Un exemple que dèiem d'estratègia era crear espais de comunicació o de trobada per poder compartir aquestes inquietuds i que hi hagi un efecte contagi.

Curiosament en el cas dels passius hi ha hagut una mica més d'activitat en aquest sentit. Es parlava d'aquest efecte progressiu, que difícilment els convencerem a la primera però que hem de fer accions progressives a la feina i, com deia l'Oriol a la ponència, abogar pel discurs de la comoditat i el pragmatisme. Per tant, potenciar a la feina allò que té multibenefici, per exemple treballar des de casa, és còmode i pel medi ambient té múltiples beneficis, o un altre exemple, canviar la dieta del menjador o cantina, beneficiós per la salut i pel clima.

Per últim hem fet un debat a doble nivell sobre la narrativa. Quant d'important és parlar de global i de local? És important combinar les dues coses, mostrar efectes globals però també locals. Finalment discutíem si és útil combinar narratives de diferents crisis o si poden confondre més a la gent. Valoràvem que val la pena anar-s'hi aproximant paulatinament però que és complex i no està molt clar com ho fem, però que s'hauria d'anar abordant.

Espai de consum

Dinamitzador/a: Helena Barracó

Suport: Sílvia Albareda

En el context dels espais de consum, un dels primers reptes que trobem és que els diferents perfils no es troben en un espai de consum massa comú, des de l'activista que estaria en una cooperativa de consum fins al negacionista que aniria a una gran superfície a comprar amb el cotxe i com més plàstic millor. Es tracta més aviat de decisions individuals i cadascuna amb el seu context.

Ens hem centrat bastant en els ecoestressats i els passius a l'hora de repassar les accions perquè no donava temps a totes i compartim moltes de les reflexions que ja heu fet.

Ens identificàvem moltes també com a ecoestressades o ecoestressats i el missatge és de facilitar-ho tot al màxim i també de la importància que una petita acció ja té molt de valor per ella mateixa. Els ecoestressats també són prescriptors de les seves accions tot i que a vegades la coherència s'intenta i no sempre s'aconsegueix a les opcions de compra. Posàvem molt en valor que pel simple fet de tenir una opció de compra i el client orientat en la bona direcció ja estàs fent de prescriptor. Això servia tant pels ecoestressats com pels passius però sobretot pels primers.

També ha sortit el missatge de facilitar-ho al màxim, pels ecoestressats. Des d'oferir serveis de guarderia, facilitar el transport o fins i tot cooperatives que poguessin fer repesca d'ecoestressats, pensant de quina manera podrien facilitar aquests nous hàbits de consum.

Pel que fa als passius la reflexió s'ha centrat molt en quins canals utilitzen, quines fonts d'informació i hem parlat per exemple de quin personatge de Tele5 podria ser prescriptor o es podria activar perquè arribaria a molta gent, però també una sèrie de Netflix per a joves que inclogui missatges de consum responsable o de canvi climàtic sense ser una sèrie sobre el col·lapse. En alguna sèrie famosa introduir de forma col·lateral o indirecta el discurs o les reflexions que s'estan fent aquí. També a les xarxes socials que segueixen, introduir missatges, ja no de "compra ecològica" sinó de "no comprar".

En quant a estratègia s'ha apuntat que cal traslladar el missatge que com a consumidors tenim molt poder de canvi i això és empoderador i no tothom n'és conscient del poder que té l'opció de compra. Cal veure com ho podem transmetre. També hem parlat de la manera de fer participar a tothom, de captar també quin és el relat de tota aquesta gent que no té opcions de compra responsables, saber quin és el seu missatge, si és purament econòmic o hi ha altres motivacions. Després també ens deia l'Anna Cabré al nostre grup que faltava recerca científica per saber quins eren els problemes que es trobava aquesta gent a l'hora de portar a la pràctica les seves opcions de consum responsable i també de què és el que activa realment el canvi en aquestes persones.

Sala Entorn educatiu

Dinamitzador/a: Ana Romero

Suport: Paula Pérez

Nosaltres érem un grup petit i ens hem centrat, per una qüestió de temps en els ecoestressats i en els passius, tot i que també hem tocat els negacionistes, un grup que semblava que no calia però al final sembla que sí.

En quant als ecoestressats han sortit accions com posar en valor el que fan per disminuir aquesta sensació de sobre-pressió que a vegades pot conduir a la frustració. En el sentit que al posar-les en valor també puguin ser més fàcilment replicables i exemplificadores, ja que els ecoestressats també poden ser receptors. També hem insistit en veure la situació de crisi climàtica com una oportunitat de canvi cap a millor i en fer-ho pensant en les generacions futures.

En quant als passius hem apuntat estratègies vinculades a millorar la motivació extrínseca, vinculades a recompenses, a concursos, a premis, fer servir estratègies de gamificació. També la importància del contagi emocional i social, de fer que allò que és "eco" sigui desitjable socialment i tingui un valor. Aquí "eco" no es refereix a una etiqueta concreta sinó que és una manera de parlar de certes pautes o productes que serien eco-socialment més responsables o sostenibles. També s'ha parlat com a accions transformadores dels projectes de ciència ciutadana i en quant als missatges de salut, buscant elements que ens interessin als passius i els creï inquietuds.

A la part d'estratègies hem intentat recollir el que era essencial, estratègies, missatges o accions. Hem parlat molt de la importància de posar imatges en aquest futur, en aquest canvi per aquestes persones passives sobretot per a que puguin imaginar el canvi, veure'l i concretar-lo. En el nostre àmbit que podria ser un centre educatiu o una escola és fàcil si la gent imagina quin tipus d'escola vol ser, actuar de manera organitzada, sentir-se part i treballar d'una manera cooperativa i alineada. Això també es podria aplicar en general, posar imatges ajuda a caminar cap a aquest objectiu.

Després també pels passius però també pels negacionistes és important buscar amb quines accions aquestes persones són necessàries i imprescindibles i n'han de ser part. D'alguna manera que no se'n puguin desvincular. No hem arribat a concretar exemples però pensàvem que segur que n'hi ha, d'accions on no es poden despenjar perquè tenen fills o qualsevol altre tipus de vinculació.

Cloenda i propers passos

Helena Barracó, Ajuntament de Barcelona

Agrair-vos a tots la vostra presència, aportacions i participació en aquesta jornada, que ha estat súper interessant. Recordar-vos que avui era la sisena jornada però que **tenim la última jornada del Congrés Nacional d'Educació Ambiental que serà al novembre**. Encara estem amb el comitè organitzador pensant com serà, tan de bo que pugui ser presencial.

En aquesta última sessió tindrem les **conclusions de totes les sessions del CNEA 2020-2021** i apuntarem **com avançarem en la nova Estratègia Catalana d'Educació Ambiental** que és un dels objectius que hem anat seguint amb totes les sessions.

Trobareu tota la informació d'aquesta sessió i de les precedents i de la trobada final a la web del congrés www.cnea.cat. Desitjar-vos que tingueu unes bones vacances, que descansem i ens relaxem sobretot els ecoestressats i ecoestressades, que n'hi ha molts avui aquí i que continuarem treballant tots plegats. Res més, moltes gràcies.

Annex 1. Recull de piulades de @cnea_cat durant la sessió

La sessió va ser retransmesa via la xarxa social de Twitter per part del compte del Congrés, @cnea_cat. A continuació es relacionen totes les piulades enviades durant la sessió i prèviament.

Alba Cabañas @_acabanas · 30 de juny
 Quan tens el luxe de compartir aproximacions amb autèntics #cracks de la recerca i la comunicació ambiental! Com ara @AnnaCabreAlbos #OriolMarimón de @BigVanCiencia, #LluísTorrent de @unexplanations.

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 30 de juny
 Compartirem debat i reflexions amb @_acabanas @AnnaCabreAlbos @llutobe @BigVanCiencia @JordiVilardell

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul.
 .@eloibadia obre la 6a sessió del #CNEAcad: Anem directes a un precipici però no sabem detectar els canvis necessaris per canviar de direcció i això ens provoca ecoansietat. Es tracta de passar del canvi individual a la transformació col·lectiva i per això cal #EducacióAmbiental

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul.
 Comença la taula rodona "El repte del clima i la cultura de la sostenibilitat", amb la dir.de @LAB_Ecoinnova @_acabanas; la científica @AnnaCabreAlbos; #OriolMarimón, de @BigVanCiencia; @JordiVilardell, de @tv3cat i @llutobe @unexplanations, #CNEACAT

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul.
 A les 11.30h iniciarem la sessió virtual "El repte del clima i la cultura de la sostenibilitat", la 6a del #CNEAcad. Reflexionarem sobre l'emergènciaclimàtica i identificarem accions per abordar-la des d'una visió col·lectiva i transformadora. #EducacióAmbiental

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul.
 .@helenabarraco: Els reptes que tenim al davant són colossals, tant d'adaptació com de mitigació. Però estem treballant per ser més resilients, fer ciutats més verdes, combatre la pobresa energètica i activar la nova cultura de la sostenibilitat.

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul.
 .@AnnaCabreAlbos: L'impacte del canvi climàtic és enorme x planeta i l'educacióambiental té un paper fonamental. Necessitem una societat informada, evitar la informació superficial, anar a la profunditat dels conceptes i a la comprensió científica i sentit de comunitat #CNEACAT

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 .@JordiViardell: Què pot fer l' #EducacióAmbiental?: Aprofundir i difondre la visió ecosistèmica. Calen canvis profunds, hem d'abandonar el mite que som el centre de la creació, superar el dol de l'antropocentrisme

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 .@_acabanas: No podem dir que l'educació i la comunicació ambientals hagin aprofitat la crisi climàtica al món econòmic. Alguna cosa ha fallat i cal molta feina a fer.

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 #OriolMarimon Els canvis col·lectius es poden arribar a produir. Les claus: posar-ho fàcil, conscienciar i connectar emocionalment amb la gent. Cal fomentar accions com "Ciència en el Parlament" perquè el coneixement científic sigui una font d'informació x propostes polítiques.

Big Van Ciencia

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 Finalitza la taula rodona i comença la part de deliberació en grups amb les persones inscrites. Després compartirem les reflexions!

#CNEACAT #educacióambiental

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 Els grups de treball abordem quines estratègies, missatges i accions són les més adients en diferents entorns: educatiu, veïnal, laboral i espai de consum, tenint en compte els diferents rols dels ciutadans: ecoestressats, activistes, passius i negacionistes

#CNEACAT

Mostra el fil

Congrés Nacional d'Educació Ambiental @cnea_cat · 1 de jul. ...
 Finalitza la 6a sessió virtual del #CNEACAT "El repte del clima i la cultura de la sostenibilitat". Gràcies a les persones que hi heu participat! Ens retrobem al novembre amb la jornada de les conclusions. En pocs dies, estarà disponible el vídeo d'avui a cnea.cat

Mostra el fil